

INFORMACIJA O STANJU REALIZACIJE ADMAS PROJEKTA SA PREDLOGOM MJERA ZA NJEGOVU DALJU REALIZACIJU

1. OSNOVNI CILJ ADMAS PROJEKTA

Osnovni cilj ADMAS projekta je da se preduzećima i gazdinstvima u sektoru poljoprivrede i srodnim sektorima u Crnoj Gori uspostavi sistem, povoljnijeg pristupa kreditnih sredstava, koji bi na taj način unaprijedio njihovo učešće na tržištu, kao i podigao njihove poslovne standarde. Zdravstveni i higijenski standardi u primarnoj proizvodnji u sektoru prerade hrane moraju se ispuniti u skladu sa nacionalnom legislativom kao i sa legislativom Evropske unije, te samim tim kroz projekat ADMAS crnogorski subjekti u poljoprivredi će moći da jačaju svoju konkurentnost u ovom pogledu.

Ključni rezultati:

1. Podrška poljoprivrednim kompanijama i kompanijama u srodnim sektorima kroz pružanje povoljnih izvora finansiranja za odobrene investicije;
2. Jačanje sektora prerade poljoprivrednih proizvoda i proizvodnje hrane u Crnoj Gori kroz jačanje njihovih investicionih kapaciteta koji će povećati produktivnost u ciljanim agro-gazdinstavima sa namjerom da postanu jači učesnici na tržištu;
3. Investicije će poboljšati ulazak inovacija u ovim sektorima (primarna poljoprivredna proizvodnja i prerada hrane), kao i usvajanje i sprovođenje higijenskih i standarda proizvodnje (nacionalnih i EU).

2. IMPLEMENTACIJA PROJEKTA

Zvanično potpisivanje Ugovora između Abu Dabi Foda za Razvoj (ADFD) i Vlade Crne Gore u iznosu od 50 miliona USD bilo je 4. juna 2015. godine u prostorijama Abu Dabi Foda za Razvoj.

Aktivnosti koje su prethodile potpisivanju Ugovora su:

Zvanično odobrenje Operativnog priručnika projekta (POM) - ovaj dokument predstavlja smjernice za implementaciju projekta sa detaljnim instrukcijama o korisnicima projekta, kao i ostalih djelova implementacije (pravila za odabir eksterne revizije). POM je zvanično odobren od strane ADFD-a 1. juna 2015. godine.

Sadržaj Ugovora usaglašen – Vlada Crne Gore je usvojila tekst Ugovora na sjednici od 12. marta 2015. godine i zadužila gospodina Zorana Vukčevića, predsjednika Borda direktora, Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, da u ime Vlade Crne Gore potpiše Ugovor i zadužila prof. dr Petra Ivanovića, ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja da u svojstvu svjedoka verifikuje Ugovor.

Efektivnost Ugovora

Sve aktivnosti koje su navedene u članu 9 Ugovora su ispunjene u toku mjeseca juna i jula 2015. godine i Ugovor je proglašen efektnim.

Tokom ovog perioda Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja počelo je pripreme i formalne aktivnosti na određivanje Jedinice za upravljanje projektom (PIU). Direktorat za plaćanja služi kao PIU sa sljedećim zadacima:

- Autorizacija projekata – Odjeljenje za autorizaciju projekata zaduženo je za prijem ADMAS aplikacija, razmatranje aplikacije u skladu sa kriterijumima koji su definisani POM-u. Ovo odjeljenje daje naloge odjeljenju za kontrolu na terenu, da izvrši kontrolu na terenu;
- Kontrola na terenu – Odjeljenje kontrole na terenu je dužno da provjeri aplikacije na terenu i u skladu sa odredbama iz POM-a prikupi reevantne informacije (obrađivo zemljište, broj životinja, gradilišta itd);
- Autorizacija plaćanja – Odjeljenje za autorizaciju plaćanja odobrava sva plaćanja krajnjem korisniku, prema izvještajima iz odjeljenja za autoizaciju projekata.

Nakon sprovedene procedure PIU kancelarija dostavlja Odboru za odobravanje prispjelu aplikaciju sa izvještajem o ispunjenosti kriterijuma same aplikacije.

Po prijemu aplikacije Odbor donosi odluku o nastavku procedure usmjerene na potpisivanje Ugovora o kreditu, provjere hipotekarnih obezbjeđenja shodno Ugovoru o poslovnoj saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom, kao i pretpostavci o ispunjenosti uslova za finansiranje.

Implementacija Projekta

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja otvorilo je poseban račun za realizaciju projekta AMDAS, što je ujedno i bio jedan od uslova za početak implementacije Projekta.

Zvanični početak ADMAS projekta za krajnje korisnike počeo je 31. avgusta 2015. godine u okviru Javnog poziva koji sadrži potrebne informacije o samom uslovima kao i sledeće činjenice:

- Poziv je dizajniran da traje sve dok su sredstva raspoloživa;
- Poziv je otvoren za ulaganja u svim sektorima poljoprivrede u skladu sa uslovima Ugovora.

Finansijska struktura dosadašnje implementacije projekta

Transfer I tranše	
Iznos	Datum
15 miliona USD	27. avgust 2015
Transfer II tranše	
Iznos	Datum
14,6 milona USD	5.maj 2017

Dosadašnja implementacija	
Ukupno plasirano	23,2 milona USD
Rezervisano	3 miliona USD
Preostalo za implementaciju	
Povučena sredstva	3,4 miliona USD
Nepovučena sredstva	20,4 miliona USD
Ukupno raspoloživo	23,8 miliona USD

U dosadašnjoj implementaciji ADMAS projekta do sada su podržani sljedeći projekti:

1. Agro Carine – Farma Pišće, Plužine

Kompanija Agro Carine potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS za valorizaciju farme ovaca na Pišću, dok se investiciona ulaganja kroz sami projekat ogledaju u unapređenje samog procesa proizvodnje primarnih poljoprivrednih proizvoda i infrastrukturna ulaganja u objekte za preradu mliječnih proizvoda, koji već postoje na farmi. Povećanje osnovnog stada ovaca će takođe biti predmet investicije, čime će se napraviti jaka osnova za prerađivački dio same farme.

Iznos: 2,500,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 29.03.2016. godine

Status: realizacija u toku

2. Vektra Jakić, Pljevlja

Kompanija Vektra Jakić potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS za izgradnju fabrike za proizvodnju peleta. Ova investicija uključuje nabavku opreme za proizvodnju, oprema za sušenje, oprema za pakovanje, skladištenje peleta kao i presa. Ova investicija je kompatibilna sa opštom djelatnosti kompanije, s obzirom na djelatnost kompanije.

Iznos: 3,000,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 21.10.2015. godine

Status: investicija završena

3. Meso – promet – Bijelo Polje

Kompanija Meso – promet je potpisala kredit za korišćenje kreditnih sredstava za ADMAS projekat za potrebe proširenja i modernizacije proizvodnih kapaciteta za suvo i hladno sušenje mesa. Kreditna sredstva se koriste za ulaganja u proizvodne objekte i adaptaciju postojećih objekata kao i ulaganja u opremu. Ova investicija dopriniće poboljšanju proizvodnih kapaciteta, proizvodnji kvalitetnijih proizvoda, unapređenju konkurentnosti na domaćem i inostranom tržištu.

Iznos: 3,000,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 22.01.2016. godine

Status: realizacija u toku

4. HM Durmitor, Žabljak

Kompanija HM Durmitor potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS projekta, sa ciljem nabavke osnovnog stada za uzgoj Angus govedi, kao i rekonstrukcijom postojećih objekata, nabavke potrebne opreme. Sa svojim postojećim kapacitetima, HM Durmitor planira da bude jedna

od najkonkurentnijih farmi za uzgoj Angus govedi u regionu, uzimajući u obzir površine za proizvodnju sopstvene hrane za goveda.

Iznos: 2,000,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 29.03.2016. godine

Status: realizacija u toku

5. MILKRAFT, Bijelo Polje

Kompanija MILKRAFT potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS projekta za izgradnju moderne fabrike za proizvodnju (preradu) mliječnih proizvoda u Pavinom Polju. Fabrika će biti kompatibilna sa farmom govedi koja se nalazi u neposrednoj blizini fabrike.

Iznos: 3,000,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 07.12.2015. godine

Status: realizacija u toku

6. EKO – PER, Šavnik

Kompanija EKO – PER potpisala je ugovor da kreditnim sredstvima ADMAS projekta proširi svoje kapacitete proizvodnje vode brenda DIVA, sa kupovinom određenih nekretnina koje se nalaze u blizini postojeće fabrike, kupovinom potrebne opreme kao i određenim građevinskim radovima, kako bi se proširilo poslovanje kompanije na regionalnom i inostranom tržištu.

Ugovoreni iznos: 2,500,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 23.11.2016. godine

Status: realizacija u toku

7. F.M.L., Nikšić

Kompanija F.M.L. potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS projekta za pokretanje pogona za proizvodnju mlijeka NIKA, koja se ogleda u nabavci potrebne opreme za pokretanje proizvodnje, građevinskim radovima na postojećim objektima kao i kupovini vozila specijalizovanih za transport mlijeka. Ovom investicijom će se pokrenuti već postojeći kapaciteti NIKA mljekare, kao i dodatno proširiti paleta proizvoda radi jačanja konkurentnosti kompanije.

Ugovoreni iznos: 1,200,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 23.11.2016. godine

Status: realizacija u toku

8. MI Goranović, Nikšić

Kompanija MI Goranović potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS projekta za izgradnju skladišta za meso, izgradnju i opremanje objekta za pakovanje i skladištenje gotovih proizvoda, instaliranje linije za dodatnu pasterizaciju proizvoda, automatizacije proizvodnje, nabavke sistema za prečišćavanje otpadnih voda, kao i ostala infrastrukturna ulaganja. Ove investicije će obezbijediti uslove za razvoj novih proizvoda, veću produktivnost proizvodnje, kao i povećanje kapaciteta za određenu grupu proizvoda.

Iznos ugovora: 3,000,000.00 USD

Datum potpisivanja ugovora: 22.04.2016. godine
Status: realizacija u toku

9. IM Gradina, Rožaje

Kompanija IM Gradina potpisala je ugovor za korišćenje kreditnih sredstava ADMAS projekta za izgradnju nove farme za tov junadi, rekonstrukciju postojeće klanice kao i rekonstrukciju postojeće farme, sa ciljem unapređenja i proširenja trenutnih kapaciteta kompanije radi poboljšanja konkurentnosti na domaćem i regionalnom tržištu.

Iznos ugovora: 3,000,000.00 USD
Datum potpisivanja ugovora: 24.11.2016. godine
Status: realizacija u toku

Ugovori koji su u fazi revizije:

1. Bjelasica Rada – Bijelo Polje

Kompanija Bjelasica Rada je podnijela zahtjev za korišćenja ADMAS sredstava za kupovinu neophodne procesne opreme za flaširanje vode u fabrici "Bjelasica Rada".

Iznos ugovora: 2,000,000. USD
Datum potpisivanja ugovora: 24.05.2016. godine
Status: izvršiće se revizija statusa Ugovora shodno rješenju Ministarstva br. 321-1213/17-1 od 29.05.2017. godine.

2. CG i POWER SERV – Nikšić

Kompanija CG I POWER SERV je aplicirala za korišćenje ADMAS sredstava za kupovinu neophodne procesne opreme za proizvodnju djelova za drvenu ambalažu.

Iznos ugovora: 1,000,000.00 USD
Datum potpisivanja: 24.05.2016. godine
Status: izvršiće se revizija statusa Ugovora shodno rješenju Ministarstva br. 321-1213/17-1 od 29.05.2017. godine.

Projekat koji je u fazi ugovaranja:

1. 13 Jul Plantaže

Kompanija 13 Jul Plantaže je dana 06.05.2016. godine, podnijela aplikaciju za korišćenje sredstava ADMAS projekta. Konačno planirana investicija odnosi se na:

- Investiranje u izgradnju nove hladnjače - ova investicija će imati efekata na prijem, manipulisanje i distribuciju svježeg voća. Studija izvodljivosti za ovu investiciju je urađena, studija slučaja na primjeru Plantaža i dobijeni su UT uslovi. Vrijednost investicije je 2,000,000.00 EUR;

- Investicija u kotao na biomasu – ovaj kotao će snadbijevati potrošače toplotnom energijom. Za ovu investiciju je urađeno idejno rješenje kao i studija o njenoj ekonomskoj opravdanosti. Vrijednost ove investicije je 500,000.00 EUR.
- Investicija u pokretni čiper – ova investicija će se koristiti za preradu drvnih ostataka lozovine koja nastaje nakon zimske rezidbe vinograda. Studija o ekonomskoj opravdanosti ove investicije je urađena, i ovo je sastavni dio investicije kotla na biomasu. Vrijednost investicije je 134,000.00 EUR.
- Investicija u nove traktore – ova investicija ima za cilj efikasniju primarnu proizvodnju. Vrijednost investicije je 184,000.00 EUR.

Potencijalni iznos ugovora: 3,000,000.00 USD

Datum apliciranja: 24.05.2016. godine

Status: pokrenut postupak za potpisivanje Ugovora

Revizija

Shodno Operativnom priručniku, dosadašnja implementacija ADMAS projekta je bila predmet dvije revizije:

- Interna revizija Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja; i
- Eksterna revizija (Ernst and Young).

Interna revizija

Interna revizija Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja je vršila proces revizije implementacije ADMAS projekta, sa aspekta procesa plasiranja ADMAS sredstava kao i sa aspekta implementacije ADMAS kriterijuma.

Preporuke interne revizije odnose se na politiku kolaterala ADMAS projekta, visinu podrške ADMAS projekta kao i jačanje Jedinice za implementaciju.

Eksterna revizija

Ernst and Young revizorska kuća je izvršila godišnju finansijsku reviziju ADAMS projekta, koja je obavezna shodno Operativnom priručniku. Revizija je završena u decembru 2016. godine.

Revizorski izvještaj je sastavni dio obavezne dokumentacije koja se dostavlja Abu Dabi Fondu za Razvoj, i isti je poslat u decembru 2016. godine.

Monitoring

Shodno Operativnom priručniku, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja pokrenulo je proceduru kontrole dosadašnje implementacije ADMAS projekta.

Posebnim rješenjem Ministra poljoprivrede br. 321-1213/17-1 od 29.05.2017. godine, dati su sledeći zadaci Direktoratu za plaćanje:

- 1) Provjera izvršenih obaveza korisnika ADMAS projekta u pogledu:
 - realizacije biznis plana u skladu sa zaključenim Ugovorima o kreditu; i
 - namjenskog utroška sredstava u skladu sa zaključenim Ugovorima o kreditu;
- 2) Provjera otplate kredita;
- 3) Provjera stanja kolateralu odnosno sredstava obezbjeđenja Ugovora o kreditu;
- 4) Provjera pravnog statusa lica kojima je kredit odobren u pogledu eventualnih tužbi sa imovinsko pravnim posljedicama, uključujući eventualne postupke stečaja ili likvidacije.

3. PREDLOG MJERA ZA DALJU REALIZACIJU ADMAS PROJEKTA

Imajući u vidu Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave kojom su utvrđene nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za kreiranje razvojne politike u oblasti poljoprivrede, te brojne obaveze u procesu harmonizacije zakonodavstva iz okvira svoje nadležnosti sa pravnim poretkom Evropske unije, usaglašavanje agrarne politike sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije, ispunjavanju završnih mjerila za zatvaranje tri obimna i zahtjevna pregovaračka poglavlja (11, 12, 13), kao i značajne izazove i obaveze u korišćenju izdašnih predpristupnih fondova Evropske unije (IPARD program), potrebno je izvršiti izmještanje: implementacione jedinice, proces donošenja odluka o odobravanju kreditnih sredstava, kontrolu nad realizacijom utroška sredstava i otplate odobrenih kreditnih sredstava, iz Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja na Investiciono-razvojni fond.

Investiciono-razvojni fond je specijalizovana institucija osnovana od strane Vlade Crne Gore, koja na osnovu Zakonu o investiciono-razvojnom fondu Crne Gore može koristiti međunarodne fondove i čija je zakonom definisana djelatnost odobravanje kreditnih sredstava. Pored navedenog, treba imati u vidu i činjenicu da je Investiciono-razvojni fond potpisnik Ugovora sa Abu Dabi Fondom za Razvoj.

Investiciono razvojni fond će izvršiti preuzimanje ukupne dokumentacije od Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja - Direktorata za plaćanja, dosadašnje implementacione jedinice, kako bi nastavio dalju proceduru praćenja realizacije postojećih ugovora.

U cilju:

- uspješnije realizacije: IPARD programa i stvaranje uslova za prefinansiranje kandidovanih i odobrenih projekata, mjera agrarne politike i strateških i planskih dokumenta;
- poboljšanja spoljno-trgovinskog bilansa Crne Gore;
- uravnoteženja regionalnih razlika;
- zaustavljanja negativnih demografskih trendova;
- otvaranja novih radnih mjesta; i
- poboljšanja uslova života u ruralnim područjima;

potrebno je obezbijediti širi obuhvat potencijalnih korisnika ADMAS projekta, kroz smanjenje minimalnog iznosa kreditne podrške, sa dosadašnjih 1.000.000,00 USD na 200.000,00 USD. Smanjeni minimalni iznos kreditnih sredstava, obezbijediće znatno širi obuhvat potencijalnih korisnika i biće prilagođen realnoj apsorpcijskoj sposobnosti šireg kruga potencijalnih korisnika.

U cilju animiranja očekivanog šireg kruga korisnika kreditnih sredstava, neophodno je intenzivirati info kampanju u prezentaciji novog javnog poziva sa izmijenjenim uslovima za ostvarivanje prava na

kreditna sredstva. Potrebno je obezbijediti širu uključenost stručnih službi Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Investiciono-razvojnog fonda i drugih nadležnih institucija, uz uključenost stručnih službi lokalnih uprava, u animiranju potencijalnih korisnika i koje će pružati podršku potencijalnim korisnicima prilikom pripreme aplikacione dokumentacije.

Prilikom nedavne misije predstavnika Abu Dabi Fonda za Razvoj, tokom maja mjeseca ove godine, upoznati su sa novim opredjeljenjima, a koja su tokom razgovora podržana od strane predstavnika Abu Dabi Fonda za Razvoj.

U cilju stvaranja formalnih pretpostavki neophodno je nastaviti usaglašavanje Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Investiciono-razvojnog fonda sa Abu Dabi Fondom za Razvoj, u pravcu potrebnih izmjena Operativnog priručnika i drugih pratećih dokumenta.